

á»NH HÆ»á»žNG Cá»!A PHá»T GIÁ»O TRONG CÃ»CH Ä»Ä“N Tá»¼T Cá»!A NGÆ»á»œ Viá»tt

Ä»ng gÄ»p cá»Ša ThÄ»ch Há»nh ChÆjn
11/05/2017

øNH
H»NGÄ CæAA PH»T
GIÁOÄ TRONG
CÁCH ÖN T¼T CæA NG»UI VIÆT

*Thích
Hjnh Chjn

Mxi
dân tÙc, dù lÙn hay nhĩ, Áu có nhing phong tác t-p
quán khác nhau. Trong ó, T¼t, téc là n m mÙiÄ tùy
theoÄ lËch cça mxi
dân tÙc, có thÄ nói là lÄ quan trńng nhÆt cça bÆt
cé dân tÙc nào. Ni vÙi ng»YiÄ ViÇt
NamÄ nói chung, T¼tÄ cÖ
truyÄn, téc n m mÙi theo lËch âm, °äc
xem là quan trńng nhÆt.Ä

T¼t
BÄ ViÇt NamÄ °äc
cung ón theo cácÄ hình
thécÄ lÄ nghiÄ rÆt
a dngÄ tùy
theoÄ phong tác Äa
ph»ng và sécÄ Ænh
h»ngÄ cçaÄ tôn
giáo. VÙi ng»Yi ViÇt cóÄ niÄm
tinÄ Ph-t giáoÄ và
a thšn nói chung và ng»YiÄ Ph-t
tíÄ nói riêng,Ä hình
théc ón T¼t cça hí th»ngÄ phÆn
ÆnhÄ nétÄ v n
hóacÆ dân gian vàÄ Ph-t
giáo. Bài viçt s½Ä tìm
hiÄuÄ vÄÄ Ænh
h»ngÄ cçaÄ tín
ng»ángÄ Ph-t
giáoÄ trong cách ón
T¼t cça ng»YiÄ Ph-t
tíÄ ViÇt Nam.
Bài viçt s½Ä thÆo
lu-nÄ bÑn ý chính
nh° Ä c-p bên d»Ui.

T¼tÄ cÖ
truyÄnÄ cça

ng°Ýi ViÇt

Tçtã cõ
 truyánã cça ng°Ýi
 ViÇt °ác cho là có nguón gñc tẽã Trung
 Quñcã vào kho£ngã n m
 2852 çn 2205 TTL1.ã Tuy
 nhiên, vào thÝi Hùng V°ing, kho£ng n m
 2879 çn 258 TTL2,
 ßã ViÇt Namã cing
 có Tçt. Nó °ác biçt quaã truyán
 thuyçtã bánh ch°ng
 bánh dày, v-t biãu tr°ng cho ngày Tçtã x°a
 nayã ßã ViÇt
 Nam. Sáchã L)nh Nam
 chích quáiã ghi l)ã câu
 chuyçnã nói vã nguón
 gñc bánh ch°ng bánh dày và nói r±ng: çn ngày Tçt
 vua ðy bánh này dâng cúngã cha
 m¹.ã Thiên
 h)ã b`t ch°Úc& 3

C n
 cé vàoã thÝi
 gianã vĩa nêu thì
 c£ã ViÇt Namã vàã Trung
 Quñcã Áu có Tçt
 riêng. Ngh)ã là, Tçt cça ng°Ýi ViÇt lúc ó không theo
 Tçt cçaã Trung
 Quñc.ã Lý
 doã suy lu-nã làã ViÇt
 Namã lúc yã là
 n°Úcã Úc l-pã ché
 không ph£i là thuÚc Ëã cçaã Trung
 Quñcã (bË ò hÚ)
 nh° sau này.

Tuy
 nhiên, cácã chi
 t)çtã nói vã Tçt
 ßã Trung Quñcã rõ
 h)çn Tçt ßã ViÇt
 Nam. Trong khi Tçt ßã Trung
 Quñcã °ác ghi
 chépã t°ing Niã rõ
 ràngã vã sĩ thay Õi
 cça nó tẽ thÝiã Tam
 HoàngNgì çã çn
 Ýi Hán, thÝi iã không còn thay Õi n)ã,ã thì
 Tçt ßã ViÇt Namã chË
 °ác biçt thông quaã truyán
 thuyçtã bánh ch°ng,
 bánh dày.

Sau
 khiÁ ViÇt NamÁ bË
 ô hÛ m°Ýi thç k÷, Tçt cça ng°Ýi ViÇt có 1½ ã
 bËÁ Ænh h°ßngÁ nhiÁu
 bßi Tçt cça ng°ÝiÁ Trung
 QuÑc. Dù v-y, cách tính ngày Tçt giãa
 ng°Ýi ViÇt và ng°ÝiÁ Trung
 QuÑcÁ v«n cóÁ lúc
 chên nhau mùt ngày nh° n m 2007, do cách tính múi giÝ
 khác nhau.

Cách ón Tçt cça ng°Ýi ViÇt

Nh°
 ã nói ß trên, TçtÁ cÕ
 truyÁnÁ làÁ IÁ
 hÛiÁ quan trính nhçt
 cça ng°Ýi ViÇt vì Tçt này °ác chu©n bË chu áo
 nhçt, §y ç nhçt,Á phÕ
 biçnÁ rUng rãiÁ nhçt
 vàÁ thÝi gianÁ dài
 nhçt. Theo phong tác ßÁ ViÇt
 Nam, khiÁ thÝi
 gianÁ b°Úc qua tháng
 Chíp (tháng 12Á âm
 IËch) thì không khí chu©n bË Tçt ã
 b̄t §u. Sñ chu©n bË Tçt °ác biÁu hiÇn qua các
 gian hàng, chã bú, nçi các hàng hóa chu©n bË cho ngày
 Tçt °ác bày biÇn Á buôn bán. CácÁ ç
 quan, tÕ chécÁ xã
 hÛiÁ b̄t §u lên
 IËch mua s̄m quà Tçt Á biçu t-ng cho nhau.P thôn
 quê, cácÁ gia ìnhÁ cing
 chu©n bË may hay mua s̄m qu§n áo mũi cho con tr» Á
 chúngÁ vui chjiÁ trong
 dËp Tçt. CácÁ gia
 ình,Á tùy
 theoÁ iÁu kiÇnÁ vàÁ sß
 thích, trang trí lçi làm cho nhà cía mũi
 m» và sáng ¹p Á ón chào n m mũi vÛiÁ mong
 mĩiÁ có nhiÁu
 iÁuÁ may m̄nÁ mũi.

Không
 khi Tçt biÁu hiÇn càng lúc càng rõ khiÁ thÝi
 gianÁ n m ci nḡn d§n
 và các phong tác tr°Úc Tçt °ácÁ thñc
 hiÇn. Tr°Úc hçt là phong tác chíp
 m£ . Phong tác này th°Ýng °ácÁ thñc
 hiÇnÁ trong tháng Chíp
 và mùt sñ ít sau Tçt. Thông qua phong tác chíp m£ ,
 con cháu °ácÁ giáo
 dác, nh̄c nhß vÁ mÓ m£ ông bàÁ tÕ
 tiên,Á hay
 nóiÁ cách khác làÁ giáo
 dácÁ vÁ nguÕn cÛi
 cça mình. Không khi Tçt biÁu hiÇnÁ rõ
 ràngÁ hçn là tẽ ngày
 23 tháng Chíp, khi phong tác °a tiÁn ông Táo, hay cúng

ông Táo °ácẤ thĩc
 hiÇn. MÙt sN̄ n̄i còn giĩ phong tác
 đĩng cây nêu vUiẤ niẤm
 tinẤ r±ngẤ viÇc
 làmẤ này s½ trẽ qu÷
 đĩ vàẤ iẤm
 xÿuẤ trong khi ông Táo
 i v̄ng vàẤ xa hĩnẤ là
 Ấ giĩ nétẤ v n
 hóa. Tẽ thYi iẤm này, míiẤ hojt
 ÙngẤ mua s-m, tiÇc
 tÿt niên, chu©n bẾ Tçt&trß nên nhÙn nhẾp và làm
 choẤ míi ng°YiẤ b-t
 ðu sN̄ng trong không khí Tçt.

Nĩ
 vUi nhĩng ng°Yi i làm xa quê h°jng, vÁ quê n
 Tçt là mÙt cuÙcẤ hành
 h°jngẤ vÁ cUi nguỐn
 vUi nhiẤu tâm trjngẤ vui
 buỐnẤ khác nhau. Nhĩng
 chuyçn xe hayẤ ph°jng
 tiÇnẤ v-n chuyẤn
 đẾp c-n Tçt luôn ông £o, th-m chí quá t£i chiẤu
 vÁ làm cho hành khách vÁ quê nhiẤu khi g-p khó kh n và
 khôngẤ tho£i mái.Ấ Tuy
 nhiên, vUiẤ tâm
 lýẤ °ácẤ oàn
 táẤ gia ìnhsau
 mÙt n mẤ vÿt v£,
 nhiẤu ng°Yi v«nẤ cN̄
 ḡngẤ v°ất quaẤ ám
 £nh ẤẤ thĩa
 mĩnẤ tâm nguyÇncçca
 mình.

Vào
 ngàyẤ cuN̄i n mẤ và
 lúcẤ giao thYiẤ giĩa
 n m ci và n m mUi, mÙtẤ nghi
 lẤẤ không thẤ thiçu
 Nĩ vUi cácẤ gia
 ìnhẤ ng°Yi ViÇt
 là cúng gia tiên hay cúng ông bà tỐ tiên . Mĩi
 nhà,Ấ tùy theo kh£
 n ng và phong tác vùng miẤn, Ấu s-mẤ hoa
 qu£Ấ và ph©m v-t
 Ấ dângẤ cúng
 tỐẤ tiên và mYi hí
 vÁ đĩ vui trong ba ngày Tçt thông qua lẤ cúng gĩi là
 cúng r°Ùc ông bà .Khi cúng giao thẽa, cóẤ gia
 ìnhẤ chẾ cúng gia
 tiên nh°ng cing cóẤ gia
 ìnhẤ cúng thêm
 thiên Ęa ßẤ ngoài
 trYi. Cúng bên ngoài có khi chẾ làẤ th-p
 nhangẤ van vái, có
 khiẤ bao gÓmẤ lẤ
 v-tẤ tùy theoniẤm
 tinẤ cçca mxiẤ gia
 ình.

ón
 Tít cạ ng°Ýi ViÇt, theo phong tắ, là ba ngày
 nh°ngÁ thĩc tịÁ thì
 nhiÁu hị. Ba ngày Tít °ácÁ ḡn
 liÁn vUiÁ câuÁ tắ
 ngiÁ mừng mùt Tít
 cha, mừng hai Tít m¹, mừng ba Tít thŞy . CâuÁ tắ
 ngiÁ cóÁ ý
 ngh)áÁ nh̄c ịn ba
 nhân v-t quan trĩng mà mùt ng°Ýi phĩÁ kĩnh
 trĩngÁ vàÁ biçt
 ịnÁ là cha, m¹ và
 thŞy.Á Mác
 íchÁ câuÁ tắ
 ngiÁ nh±m nh̄c nhĩ
 mxi ng°Ýi phĩ nhÛ vàÁ thÁ
 hiÇnÁ sĩÁ quan
 tâmÁ Ni vUi hí,
 nhŞt là dĚp Şu n m.Á Thĩc
 tị, ít cóÁ gia
 ìnhÁ nàoÁ thĩc
 hiÇnÁ th m viçngÁ ba
 ngày theo trình tĩ úng nh° câuÁ tắ
 ngiÁ mà th°ÝngÁ tùy
 theoÁ sĩ s̄p xịp
 sao choÁ hập lýÁ và
 miÁn sao ềng quên ịo hiçu ngh)a này. Sau ba ngày, IÁ
 cúng °a ông bà °ácÁ thĩc
 hiÇnÁ ÁÁ kịt
 thúÁ IÁ Tít.Á Tuy
 nhiên, nhiÁu ng°ÝiÁ tịçp
 tắÁ ón Tít ịn
 hçt ngày mừng bĚy theo tắ hị nêu 5.
 Ni vUiÁ công
 chęcÁ thì hí
 phĩÁ tuân theoÁ quy
 Ěnhçạ nhà n°Úc tùy mxi n m. Còn
 vUi nhiÁuÁ Ph-t tí,
 ón Tít có khi ịn qua r±m tháng Giêng sau khi hí
 cúngÁ cŞu anÁ Şu
 n m xong.

Ngoài
 ra, còn có mùt sĩ phong tắÁ phŏ
 biçnÁ trong dĚp Tít
 nh° chúc Tít,Á mēng
 tuŌi, lì xì (téc cho tiÁn mēng n m
 mŪi), xông ỵt,Á xuỵt
 hành, hái lŪc, xin x m&Tỵt cĚ tịo
 nên nétÁ v n hóa n
 Tít cạ ng°ÝiÁ ViÇt
 Nam.

Ph-t
 giáÁ trong

cách ón Tít cạ ng°YiÁ Ph-t
tí

Bên
c;nh các phong tác vĩa nêu trên, cách ón Tít cạ
ng°YiÁ Ph-t tíÁ nói
riêng và những ng°Yi cóÁ niÁm
tinÁ jo Ph-tÁ nói
chung th°YngÁ phEn
£nhÁ nétÁ v n
hóa,Á tín
ng°ángÁ Ph-t giáo.

Tr°Ùc
hçt, sauÁ thÝi
kh̄cÁ giao thĩa,
cácÁ Ph-t
tíÁ th°YngÁ lĩa
chínÁ chùa làm n;ì
şu tiên Á çnÁ cşu
nguyÇn. MÙt sÑ iÁ IÁ
Ph-tÁ şu n m Á
cşu ph°Ùc báu và nhĩng iÁuÁ may
m̄nÁ choÁ bEn
thânÁ vàÁ gia
ình. Hí ngh) r±ng Ph-t và các BÓ-tát
là nhĩng b-cÁ siêu
phàm, luôn luônÁ tẽ
biÁ th°;ng xótÁ chúng
sanhÁ và s½Á phù
hỦÁ hí khi híÁ cşu
nguyÇn.Á Thiçt
thĩcÁ h;ìn, ng°YiÁ Ph-t
tíÁ thÿy r±ng IÁ
chùa şu n m làÁ c;ì
hÙi quý báuÁ Á
tr£i nghiÇmÁ tâm
linhÁ và hòa mình vào
không khíÁ thiêng
liêngÁ şu n m n;ì
chNnÁ thiÁn mônÁ thanh
t£nh. Sñ tr£i nghiÇm ó có thÁ làm
cho tâm hí nh¹ nhàng vàÁ th°
thái. M-t khác, cácÁ Ph-t
tíÁ cingÁ nhân
d£pÁ này çn các
thşy trong chùa ÁÁ mæng
tuOĩÁ và chúc Tít
şu n m.

Tẽ
chùaÁ trß vÁÁ nhà,
cácÁ Ph-t tíÁ th°Yng
cóÁ tâm lýÁ xin
IÙc chùa mang vÁ gíi là IÙc şu n mÁ may
m̄n. T-p tác hái IÙc , tr°Ùc

ây, diãn ra ß ình và chùa nh°ng hiÇn nay tác này
 hşu nh° chÉ ß chùa. Các chùaÁ ngày
 x°aÁ th°Ýng cóÁ nhiÁu
 cây lÛn vÛi nhiÁu cành lá sum suê nên viÇc hái lÛc
 ítÁ Ænh h°ßngÁ ÷nÁ séc
 khĩeÁ cça cây và
 ítÁ Ænh h°ßngÁ ÷n
 mù quan cây cÆnh. Ngày nay, các chùa, nhÿt là ßÁ ô
 thẾÁ không gianÁ nhĩ
 h'p, th°Ýng trÓng nhĩng cây cÆnh nhĩ nên viÇc hái
 lÛc s½Á Ænh
 h°ßngÁ ÷n cây
 cÆnh và mù quan sân chùa.Á Ý
 thécÁ °ác iÁu
 này, ng°ÝiÁ Ph-t
 tíÁ ã thay ÔiÁ thóit
 quenÁ b±ng cáchÁ hoan
 h÷Á nh-n nhĩng lÛc
 chùa khác (°ác các chùa chu©n bẾ) mang tínhÁ biÁu
 t°ãngÁ nh° cành hoa,
 tÿm thiÇp ghi câu Ph-t dÿy, bao li xì nhĩ t°ãng
 tr°ng&DùÁ hình
 thécÁ ã thay Ôi
 nh°ngÁ ý ngh)aÁ cça
 nó v«n là bày tí niÁmÁ hy
 vĩngÁ có °ácÁ phúc
 lÛcÁ vàÁ may
 m_nÁ trong mùt n m
 mÛi.

çnh
 h°ßngÁ nÕi b-tÁ nhÿt
 cçaÁ tín ng°ángÁ Ph-t
 giáoÁ trong cách ón
 Tçt cça ng°ÝiÁ Ph-t
 tíViÇt NamÁ là
 sĩÁ cşu nguyÇn,
 hayÁ cả thÁÁ h;ñ
 làÁ cşu anÁ şu
 n m và th-m chí còn cúng sao, giÆi h;ñ. Rÿt nhiÁuÁ Ph-t
 tí, bên c;ñh viÇcÁ lÁ
 Ph-tÁ şu n m và
 tñÁ cşu nguyÇn,
 còn ghiÁ tên tuÕiÁ cça
 các thành viên trongÁ gia
 ìnhÁ Æ gßi các
 chùa íc tênÁ cşu
 an. Có ng°Ýi còn tin vào sĩÁ Ænh
 h°ßngÁ tNt - xşu
 cça các sao, h;ñ nên ghi şy ç tên các sao, h;ñ Æ
 th°a các thşy cúng gií là cúng nh°;ng tinh giÆi
 h;ñ .Á áp éngÁ nhu
 cşuÁ tín ng°ángÁ cça
 quýPh-t tí, hşu nh° các chùa ÁuÁ thĩc
 hiÇnÁ nghi thécÁ cşu
 an, dâng sÛ íc tên cho cácÁ Ph-t
 tíÁ dẾp şu n m.
 MÛt sĩn chùa còn có cácÁ hình
 thécÁ cúng sao giÆi
 h;ñ nh±m thu hútÁ tín
 Ó. Phong tác này th°Ýng diãn ra tẽ
 mừng bNn ÷n r±m tháng Giêng nh°ngÁ a
 sĩÁ t-p trung cúng

vào ngày mừng tám và ngày r±m. Do ó, vào hai ngày này
 các chùaÁ th°Yng
 cóÁ ông ƒoÁ tín
 ÓÁ Ph-t tí.

MÙt

phong tặc khác °ác cácÁ Ph-t
 tíÁ h°βng éng
 nhĩng n mÁ g§n
 âyÁ là hành h°;ng
 th-p tĩ . Qua ngày mừng mùt T¿t, mùt sñ chùa b̄t
 §u tÕ chéc cho cácÁ Ph-t
 tíÁ iÁ th m
 vi¿ng,Á IÁ
 Ph-tÁ vàÁ cúng
 d°ÝngÁ các chùa.Á Mác
 íchÁ là nh±m tjo
 c; hÙi choÁ Ph-t
 tíÁ gieo duyên, làm
 ph°Úc §u n m. N¿u mong muÑnÁ c§u
 anÁ thì ây là
 cáchÁ c§u anÁ úngÁ tinh
 th§nnhân qu£.

Ngoài

ra, mùt sñ ít các chùa và cácÁ thiÁn
 vi¿n,Á nhân
 đẾpÁ §u xuân cing
 mß các khóa tu §u n m cho nhĩng ai t-n dảng kó nghÉ
 ÁÁ tu híçÁ Ph-t
 pháp.Á Tu
 t-pÁ úng pháp cing
 là cáchÁ c§u anÁ hũu
 hi¿u nh¿t.

Sñ hài hòa trong cách ón T¿t

Có

thÁ nói cách ón T¿t cça ng°Ýi Vi¿tÁ phong
 phúÁ và chẾuÁ ƒnh
 h°βngÁ v n hóaÁ tôn
 giáo. Ni vÙi ng°ÝiÁ Ph-t
 tíÁ và nhĩng ng°Ýi
 cóÁ niÁm tinÁ vàoÁ jo
 Ph-t, sñÁ ƒnh
 h°βngÁ cçaÁ v n
 hóaÁ Ph-t giáoÁ trong
 cách ón T¿t cça hí r¿tÁ rõ
 ràngÁ nh° ã nêu
 trên. iÁu khi¿n nhiÁu ng°ÝiÁ Ph-t
 tíÁ thu§n thànhÁ quan
 tâmÁ là v«n còn
 nhĩng phong tặc không phƒi cçaÁ jo
 Ph-tnh°ng °ácÁ thĩç
 hi¿nÁ njiÁ cía
 Ph-t. Làm sao Á có thÁ vèÁ áp
 éngÁ °ác nhu

c\$uÁ tín
 ng°ángÁ cçaÁ qu\$ñ
 chúngÁ Ph-t tí,
 vëa h°Ûng hí tin vàÁ thĩc
 hànhÁ theoÁ Chánh
 phápÁ là mÙtÁ v¥ñ
 ÁÁ r¥t khó tẽ
 b¥y lâu nay.

Ph-t
 giáoÁ Óng hànhÁ cùng
 dânÁ tÙc là iÁu
 không thÁ phç nh-n.Á Ph-t
 giáoÁ khi truyÁn
 vàoÁ ViÇt NamÁ ã
 tiçpÁ biçn
 v nÁ hóaÁ b£ñ
 ĒaÁ vàÁ dung
 hòaÁ vÙiÁ các
 lojiÁ tín ng°ángÁ khác.
 Do ó, không lç khiÁ chúng
 taÁ nhìn th¥y các
 chùaÁ v«n cóÁ thĩc
 hiÇnÁ các lojiÁ tín
 ng°ángÁ không
 ph£iÁ jō Ph-t,
 nh¥t là vào dĒp Tçt, nh±mÁ áp
 éngÁ nhu c\$uÁ tín
 ng°ángÁ cçaÁ qu\$ñ
 chúngÁ Tuy
 nhiên, sĩ hài hòa trong chiÁu h°Ûng i
 vÁÁ Chánh phápÁ v«n
 làÁ v¥ñ ÁÁ c\$ñ
 ph£iÁ thĩc hiÇn.

H\$u
 hçt các chùa ÁuÁ thĩc
 hiÇnÁ nghi thécÁ c\$u
 anÁ \$u n m ĄÁ áp
 éngÁ nhu c\$uÁ chính
 ángçça cácÁ Ph-t
 tí.Á Tuy
 nhiên, nhiÁuÁ Ph-t
 tíÁ ch°a çÁ lòng
 tinÁ vàoÁ Chánh
 phápÁ nên v«nÁ yêu
 c\$uÁ các chùaÁ thĩc
 hiÇnÁ nghi thécÁ c\$u
 anÁ mang tính pha trÙn.
 Bên cçnhÁ nghi
 thécÁ Íc tênÁ c\$u
 anÁ mang tínhÁ phŌ
 biçnÁ và có thÁÁ ch¥p
 nh-nÁ °ác, r¥t
 nhiÁu chùa chịu lòngÁ Ph-t
 tíÁ nên còn Íc
 thêm tên các sao hçn vñn không có trongÁ jō
 Ph-t. Á các chùaÁ thĩc
 hiÇnÁ nghi
 thécÁ thu\$ñÁ Ph-t
 giáo, baÁ iÁu

kiChnÁ c§n phxiÁ có.
MÚt là nhu c§u cçáÁ tín
ÓÁ thu§nÁ tín
ng°ángPh-t giáoÁ hjn.
Hai làÁ ý thécÁ tñ
giácÁ tề các vEÁ trã
triÁ các chùa. Ba là
có sñ h°Üng d«nÁ cả
thÁÁ cçáÁ cç
quanÁ cóÁ th©m
quyÁnÁ cçáÁ Ph-t
giáo.Á

-----

(1)Á <https://vi.wikipedia.org/wiki>,
truy c-p ngày 5-10-2016.

(2)Á Giáo
s° Mjnh Thát cho r±ng Ýi Hùng V°ing tề 2879 TTL ỉn
43 TL.

(3)Á Huónh
Ngíc Tr£ng,Á Bánh ch°ng, bánh tét,
bánh dày, xôi và cñm,Á V n
HóaÁ Ph-t Giáo.

(4)Á Sñ
thay Õi vÁ cách gñi tháng Giêng là tháng D§n hay Tý&.
<https://vi.wikipedia.org/wiki>, truy c-p ngày 5-10-2016.

(5)Á Cây
nêu th°Ýng °ác dñng vào ngày 23 tháng Chjip gñi là
th°ãng nêu và hç xuñng vào ngày 7 tháng Giêng gñi
là hç nêu .